

nila naša stroka hvaležen in spoštljiv spomin. Posebno zaslužno je njegovo zamenjsko delo in iz njegovih knjig bodo še dolgo navajali, saj rase zanimanje za njegova področja dela v Evropi vse bolj (npr. pri sosednjih Madžarih).

V. N.

V SPOMIN DRAGU PREDANU

22. januarja 1976 je v Celju umrl Drago Predan, vnet in mnogostranski delavec na področju šolstva, ljudske prosvete, kulture in narodopisja. Njegova življenjska pot je tekla od leta 1904, ko se je rodil na Ptujski gori v družini malega kmeta in obrtnika, preko študija na učiteljski v Mariboru (od 14 bratov in sester se razen njega še dva odločila za učiteljski poklic), učiteljevanja v Majšperku, Stojnem selu, Preboldu, Vitomarcih in Mozirju, od koder so ga nacistični okupatorji leta 1941 zaradi narodne zavednosti in napredne usmerjenosti pregnali v Srbijo. Tam se je vključil v narodnoosvobodilno gibanje. Po osvoboditvi je opravljal številne odgovorne družbene in politične funkcije v Mozirju, Pretrovčah, Žalcu in Celju. V zadnjih dveh od naštetih krajev je aktivno delal kot kulturni organizator in publicist tudi po upokojitvi prav do svoje smrti.

Njegov kmečki rod in njegov učiteljski poklic sta zbudila in izoblikovala v njem živo zanimanje za domoznanstvo in narodopisje. Že kot mlad učitelj je med obema vojnama na vzpodbudo Vinka Möderndorferja zbiral in zapisoval gradivo o ljudski tvarni, občestveni in duhovni kulturi. Po osvoboditvi je bil med leti 1950 in 1953 eden najbolj delovnih članov narodopisne skupine, ki je pod vodstvom dr. Franceta Kotnika zbirala narodopisno gradivo na saminah v Florijanu nad Gornjim gradom, v zaselkih okrog Jurkloštra ter na Kozjanskem v okolici Podsrede. V Kotnikovem zborniku (Celje 1956), kjer je to gradivo natisnjeno, je največ prispevkov podpisanih s Predanovim imenom. Posebno ga je zanimala ljudska tvarna kultura. V treh knjigah Savinjskega zbornika, ki jih je uredil, je pisal o savinjski kmečki hiši (1959), o lovstvu in lovskih običajih v Savinjski dolini (1965), ter o kastah na savinjskem območju (1974). Tudi v priložnostnih zbornikih, ki jih je pripravil in uredil ob jubilejih raznih društev, tovarn in šol ter ob občinskih in krajevnih praznikih v žalski občini, je vedno napisal poljudne prispevke o ljudski tvarni kulturi in ljudskih običajih ter zapisal ljudske pesmi, pripovedke in pregovore. Zgled take krajeviske knjižice, v kateri ima narodopisje prav primeren delež, so Andraški razgledi (Žalec 1957), v katerih je opisal kmečke domačije, kašte, zidanice in preše, mline, andraške lipe, kužno znamenje v Dobrniču in druge krajevne znamenitosti.

Po letu 1960 je oživil izročilo nekdanje Kotnikove narodopisne skupine v Celju in jo na novo organiziral kot celjsko podružnico Slovenskega etnografskega društva. Leta 1965 je krepko sodeloval pri organizaciji XII. kongresa jugoslovanskih folkloristov v Celju in na njem prebral svoj referat „Kašte na celjskem območju“ (obj. v zborniku tega kongresa, natisnjem leta 1968). – V poletjih 1969, 1970 in 1971 je s svojo narodopisno skupino zbiral narodopisno gradivo na Paškem Kozjaku. Natisnjeno je bilo v Celjskem zborniku 1973/74. Predan je prispeval precej nadroben opis tvarne kulture in nekaj gradiva o občestveni kulturi na tem območju. V letih 1972 in 1973 je začela skupina pod njegovim vodstvom podobno zbirati narodopisne starine v okolici Svetine nad Celjem.

Zahrbtna bolezen, ki je v zadnjih letih spodjedala nenavadno močno življenjsko in delovno energijo tov. Predana, je zadrževala to raziskovano delo. Prav tako bo moral kdo drug nadaljevati in dokončati njegov široko zasnovani načrt o zbiranju slovenskih lovskih pesmi ter jih izdati v knjigi (gl. njegov poziv v Lovcu 1969/70, str. 330–331). V tej zamisli se prepleta njegovi srečni nagnjenji do lovstva in do narodopisja.

Njegovim sodelavcem in prijateljem lahko samo nadaljevanje začetnega dela in dokončanje njegovih načrtov izpolni praznino, ki jo čutijo zdaj, ko so izgubili najbolj vztrajnega vzpodbujevalca in hkrati prvega v svoji delovni navezi.

vln.

knjižne novosti

William G. Lockwood:

European Moslems. Economy and Ethnicity in Western Bosnia. (Studies in Anthropology) New York, San Francisco, London, Academic Press 1975, XI + 241 str., ilustr.

Avtor je za študijo, posvečeno preučevanju občasnih sejmov in njihovih vplivov na medsebojne stike prebivalcev različnih krajev in pripadnikov različnih etničnih skupin, izbral etnično in socialno heterogeno področje v okolici Bugojna v Bosni in Hercegovini (prebivalci so Muslimani, Hrvati, Srbi, nomadsko in stalno naseljeni Romi, meščani in kmetje, potomci muslimanske aristokracije in začasni albanski delavci). Za razumevanje družbene vloge sejmov je nujno potrebno vsestransko poznavanje obravnavane krajevne skupnosti. Avtor je z ženo petnajst mesecev prebil v muslimanski vasi Planinica v okolici Bugojna. To mu je omogočilo neposreden stik s prebivalci ter prisotnost na vseh sejmih, ki so se jih le-ti v času raziskave udeležili. Tako so mu bili dostopni vsi potrebni podatki za odgovore na zastavljena vprašanja: Kako sejmji vplivajo na življenje ljudi, ki so z njimi v bolj ali manj neposrednem stiku? Ali so udeleženci sejma skupnost in če so, v kakšnem smislu? Kakšna je narava te skupnosti? Ali gospodarski stiki med posamezniki vzpodbujajo navezavo odnosov tudi na drugih ravneh?

Kot sledi iz raziskave, se družbeni odnosi posameznikov, prebivalcev obravnavanega področja, odvijajo predvsem znotraj okvirov etnične skupine, ki ji pripadajo. Priložnosti za stike s pripadniki drugih skupin so razmeroma redke. Tudi sejmji, katerih osnova je večkrat etnična delitev dela, nimajo pomembne združevalne vloge. So izraz medsebojne ekonomske odvisnosti posameznih etničnih skupin, stiki med posamezniki, udeleženci sejmov, so predvsem površni in začasni.

Mojca Ravnik

Piotr Sztompka:

System and Function. Toward a Theory of Society. (Studies in Anthropology) New York, San Francisco, London, Academic Press 1974, XVI + 213 str.

O knjigi poljskega sociologa je vredno podrobneje spregovoriti kljub temu, da del, posvečenih izključeno teoriji družbe, navadno ne štejejo za etnološko zanimiva. Eden od razlogov, ki nas navajajo k uvrstitvi te knjige med etnološko pomembne novosti, je obravnava funkcionalistične metode, torej pomembne smeri v socialni antropologiji. Avtor si je namreč kot glavni namen zastavil podrobno analizo in kritično oceno funkcionalističnega pojmovnega modela, že večkrat podvrženega enostranski kritiki, ki ni upoštevala vseh njegovih razsežnosti in je tako zavrgla tudi pozitivni prispevek funkcionalizma družbeni teoriji. Avtor dosega svoj namen rešiti dragocene osnove funkcionalistične metode z miselnim postopkom, katerega strogost izhaja iz prepričanja, da so